

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto

Toiminta- kertomus 2016

www.hel.fi/ksv

Sisällys

Kaupunkisuunnittelulla parempaa Helsinkiä

Talous ja henkilöstö	4
Talous	4
Henkilöstö	5
Toiminnalliset tavoitteet 2016	7
Sitovat toiminnalliset tavoitteet	7
Muut toiminnalliset tavoitteet	8
Kaupunkisuunnittelulautakunta	9
Tilastot ja tunnusluvut	9
Strategisten tavoitteiden toteutuminen 2013–2016	10
Asemakaavoitus	10
Yleiskaavoitus	11
Liikennesuunnittelu	11
Ympäristötavoitteet	12
Strategisesti tärkeimmät suunnitteluhankkeet vuonna 2016	15
Asemakaavoitus – asuntokaavoitus, toimitila, viheralueet	15
Suurimmat kaavahankkeet 2016 kartalla	17
Yleissuunnittelun strategisesti tärkeimmät suunnitteluhankkeet	18
Kasvavan kaupungin liikenne hoidetaan tehokkaasti raiteilla	21
Nimistönsuunnittelu	22
Toiminnan kehittäminen ja kehittämishankkeet	23
Johtamisuudistus	24
Viestintä ja vuorovaikutus	25
Vierailijaryhmiä tutustumassa helsinkiläiseen kaupunkisuunnitteluun	27
Asiakaspalaute	27

Kaupunki- suunnittelulla parempaa Helsinkiä

Valtuustokausi on kääntymässä loppuun, kaupunkisuunnitteluviraston viimeinen toimintavuosi on käynnissä ja kohta aloittaa työnsä uusi kaupunkiympäristön toimiala. Nyt on hyvä aika koota yhteen vielä viime vuosina kaupunkisuunnittelun saralla tapahtunutta kehitystä.

Helsinki on vauhdilla kasvava kaupunki ja kasvu jos mikä on ollut teema, jonka ympärillä kaupunkisuunnittelua on tehty ja jonka ympärillä keskustelua on käyty. Kaavoitusta on usein moitittu hitaudesta ja on pahoiteltu sitä, että Helsingissä ei ole riittävästi tonttitarjontaa asuntorakentamiselle. Kaupunkisuunnitteluvirastossa Helsingin strateginen tavoite riittävästä asuntotuotannosta on otettu tosissaan. Olemme pitäneet huolen siitä, että kaavoituksen puolesta kaupungin kasvulle on hyvät edellytykset.

Vuonna 2016 kaupunkisuunnittelulautakunnasta lähti lopulliseen hyväksymismenettelyyn 732 500 kerrosneliömetriä asuntokaavoja. Vastaavaan määrään on tuskin koskaan aikaisemmin ylletty. Asuntokaavoituksen tulos on parantunut vuosi vuodelta koko valtuustokauden aikana. Tämä kertoo siitä, että prosessimme on hiottu hyvin toimivaksi.

Kaupungista on tullut myös hauskempi paikka

Jos asemakaavoituksella vastaamme akuuttiin asuntopulaan, niin yleiskaavan roolina on varmistaa kaupungin pitkäjänteisen kehittämisen mahdollisuus. Vuosi 2016 jää historiaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi lokakuussa uuden yleiskaavan. Se kääntää uuden lehden Helsingin kehityksessä. Kaupungin kasvu perustuu jatkossa ennen kaikkea kaupungin tiivistymiselle. Helsinkiä kehitetään raideliikenteen verkostokaupungiksi. Iso osa kasvusta kohdistuu kaupunkibulevardien varsille. Myös täydennysrakentamisella on tärkeä merkitys. Liikenteessä panostetaan kävelyn, pyöräilyn sekä joukkoliikenteen parantamiseen.

Myös liikenteen näkökulmasta kulunut kausi on ollut merkittävä. Olemme saaneet päätökset kahdesta merkittävästä raideliikennehankkeesta eli Raide-Jokerista sekä Laajasalon raideyhteydestä. Hämeentietä lähdetään uudistamaan entistä viihtyisämmäksi kaduksi, joka palvelee ennen kaikkea kävelijöitä, pyöräilijöitä ja joukkoliikenteen käyttäjiä. Pyöräilyn baanaverkon suunnittelu on edistynyt erittäin hyvin ja nyt on käynnissä myös kävelykeskustan laajentamiseen tähtäävä suunnittelu.

Voidaan sanoa, että Helsinki on kehittynyt kuluneen valtuustokauden aikana monin tavoin hyvää suuntaan - kaupunkiin on rakennettu runsaasti asuntoja, olemme siirtyneet vahvemmin kohti kestävästä liikkumisesta ja kaupungista on tullut myös hauskempi paikka. Helsingissä tapahtuu koko ajan kiinnostavia asioita.

Kaupunkisuunnittelussa aivan olennaista on kuitenkin muistaa se, että emme suunnittele ja rakenna kaupunkia itsellemme, vaan kaikille nykyisille ja tuleville helsinkiläisille. Kaupunkilaisten kanssa käytävä vuoropuhelu on tärkeää ja sen suhteen meillä on aina uutta opittavaa. Tulevalla toimialalla tämä tulee olemaan yksi keskeisistä toiminnan painopisteistä. Vain yhdessä voimme tehdä Helsingistä maailman parhaan kaupungin!

Mikko Aho
toimialajohtaja

Talous ja henkilöstö

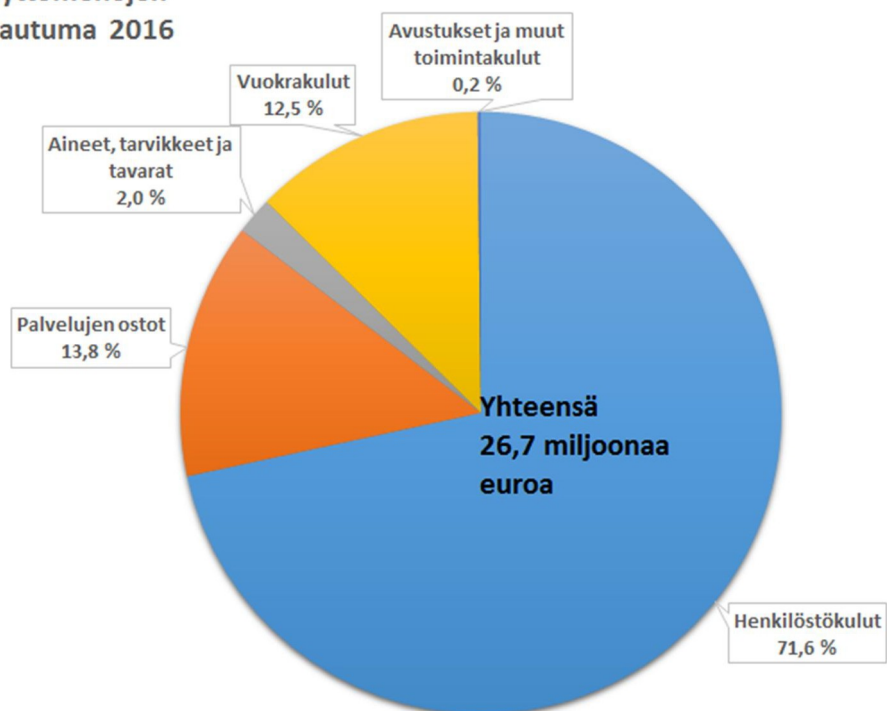
Talous

Kaupunkisuunnitteluvirastolla oli vuoden 2016 talousarviossa määrärahoja 26 773 000 euroa, joista käytettiin 25 692 000 euroa eli 96 %. Vuoden 2016 määrärahoja jäi käyttämättä noin miljoona euroa.

Irtaimen omaisuuden perushankintaan virastolla oli vuonna 2016 määrärahaa 830 000 euroa, joista käytettiin it- ja liikennevalolaitteiden hankintaan 717 702 euroa.

Virasto sai tuloja 463 000 euroa, jotka pääosin koostuivat asemakaavojen laadinnasta perittävistä maksuista.

Käyttömenojen
jakautuma 2016

Käyttömenojen jakautuminen toiminnoittain vuonna 2016

Henkilöstö

Kaupunkisuunnitteluvirastolla oli 31.12.2016 yhteensä 283 vakanssia, joista vuoden lopussa oli täyttämättä 8 vakanssia. Joulukuun lopussa voimassa olevia palvelussuhteita oli 286, joista 94 % oli vakituisia. Virastossa kokonaistyömäärä vuonna 2016 oli 266 henkilötyövuotta.

Vakituisen henkilöstön keskimääräinen palveluaika on 13 vuotta. Puolet vakituisesta henkilöstöstä on ollut palveluksessa alle 10 vuotta (50 %).

Vakituisen henkilöstön keski-ikä oli 46,4 vuotta. Naisia viraston vakituisesta henkilöstöstä oli 62 % ja miehiä 38 %. Osa-aikaeläkkeellä oli vuoden 2016 lopussa 4 henkilöä ja eläkkeelle jäi vuoden 2016 aikana 12 työntekijää.

Henkilöstöstä 62 prosentilla on ylempi korkeakoulututkinto

Suurimmalla osalla vakituisesta henkilöstöstä on ylempi korkeakoulututkinto (62 %), keskiasteen tutkinto (20 %), alempi korkeakoulututkinto (11 %) tai alimman korkeasteen tutkinto (6 %).

Henkilöstö koostui maankäytön ja liikenteen suunnittelijoista (43 %), muista asiantuntijoista (14 %), suunnitteluavustajista (11 %), liikennevalojen huoltoteknikoista (2 %), johdosta ja esimiehistä (12 %), asiakaspalvelusta (2 %) ja tukipalveluista (16 %).

Osaamisen kehittämiseen kannustetaan

Virastossa kannustetaan ja panostetaan osaamisen kehittämiseen monipuolisesti. Osaamisen ylläpitämisestä, sen kehittämisestä ja uuden osaamisen hankkimisesta sovitaan tulos- ja kehityskeskusteluissa. Kunta 10 -tutkimuksen mukaan 66 % henkilöstöstä täytti osaamisen kehittämissuunnitelman, kun edellisen tutkimuksen mukaan sen täytti 49 %. Tutkimukseen vastanneiden mukaan täydennyskoulutus oli myös riittävää (84 %).

Henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman täyttäneiden mukaan tärkein osaamisen kehittämisen muoto on työssä oppiminen. Sen lisäksi henkilöstö osallistui aktiivisesti ulkoisiin ja sisäisiin koulutuksiin, virasto käytti koulutukseen ja kehittymiseen noin 4 % kokonaistyöajasta. Virasto tukee myös osaamisen kehittämistä opintomatkoilla. Vuonna 2016 tehtiin 122 matkaa ulkomaille. Virasto käytti menoista koulutukseen ja opinto/virkamatkoihin 334 000 euroa.

Viraston osaamisen kehittämisohjelmasta toteutuivat kaavakoulu sekä viestintä-, esiintymis- ja neuvottelukoulutukset (muun muassa mediavalmennus ja palaverit toimiviksi -valmennukset). Kaavakoulu sisältää infoja ja työklinikoita kaavoituksesta. Lisäksi järjestettiin infovartteja kaupunkisuunnittelun ajankohtaisista aiheista.

Teknisten virastojen yhteiseen toimitilahankkeeseen liittyen keskijohdolle ja henkilöstölle järjestettiin työympäristömuutokseen liittyvää valmennusta.

Kiinteistöviraston ja kaupunkisuunnitteluviraston kesken aloitettiin huhtikuusta 2016 lähtien tehtäväkiertopilotti. Tehtäväkierron avulla työntekijä saa uusia näkökulmia työelämään ja mahdollisuuden laajentaa ammattitaitoaan. Tehtäväkierto avaa työntekijöille mahdollisuuksia urakehitykseen, osaamisen kehittämiseen ja verkostojen kasvattamiseen.

Kunta 10 -tutkimuksen tulokset

Kunta 10 -tutkimukseen vastasi 89 % henkilöstöstä. Kaikissa työyhteisötaitojen osa-alueissa tapahtui nousua: eniten kehittämisen sekä innovatiivisuuden ja tavoitteellisuuden osa-alueilla. Myös työpaikan ilmapiirin katsottiin parantuneen entisestään. Kaksi vuotta sitten tehdyn kyselyn jälkeen kehityskohteiksi asetettiin työn hallinta ja kehityskeskustelut. Myös näissä teemoissa oli kehitytty. Työn stressaavuus kasvoi hieman, mutta se oli edelleen huomattavasti alhaisempi kuin muissa Kunta 10 -tutkimukseen osallistuneissa työpaikoissa, vaikka virastossa ylitettiin sille asetetut tavoitteet, esim. asuntokaavoituksessa. Työmäärä nousi viime kyselystä joka neljännen vastaajan mielestä.

Johtamiseen liittyvissä kysymyksissä esimieheltä saatu tuki lisääntyi merkittävästi. Myös muut johtamisen tulokset kuten kohtelun oikeudenmukaisuus sekä työyhteisön tuki esimiehelle nousivat hieman.

Syrjintää koki kuusi prosenttia kaupunkisuunnitteluviraston vastaajista. Työpaikkakiusaamisen kokemus laski kymmenestä prosentista neljään prosenttiin. Kaikenlaiselle syrjinnälle ja työpaikkakiusaamiselle on nollatoleranssi.

Toiminnalliset tavoitteet 2016

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

1 Yleiskaavaehdotus valmistellaan päätöksentekoon.

Tavoite toteutui, ehdotus oli kaupunkisuunnittelulautakunnassa 6/2016.

2 Laaditaan strategiaohjelman mukaisesti asemakaavoja noin 5 500 asunnon rakentamisen mahdollistamiseksi pääosin raideliikenteen palvelualueelle (500 000 k-m²).

Tavoite toteutui. Kaavat mahdollistavat noin 8 100 asunnon rakentamisen (732 512 k-m²). 78 % kerrosalasta sijoittui nykyisen raideliikenteen palvelualueelle ja mikäli tarkasteluun otetaan mukaan jo päätetyt Raide-Jokeri ja Kruunusillat, niin 88 % kerrosalasta sijoittuu raideliikennevyöhykkeelle.

3 Asemakaavoitetusta asuntokerrosalamäärästä on täydennysrakentamista vähintään 150 000 k-m², mikä tarkoittaa noin 1 650 asuntoa.

Tavoite toteutui. Toteuma oli noin 2 900 asuntoa (261 709 k-m²), 36 % kaavoitetusta kokonaisasuntokerrosalasta.

4 Joukkoliikenteen kuljetusosuus aamuliikenteessä keskustaan kasvaa 0,2 % -yksikköä edellisvuoden toteumasta ja joukkoliikenteen osuus poikittaisliikenteessä kasvaa 0,2 % -yksikköä edellisvuoden toteumasta.

Kuljetusosuus keskustaan ei toteutunut. Toteuma oli 74,38 %, joten kasvua oli vain 0,1 %-yksikköä. Kuljetusosuus poikittaisliikenteessä toteutui. Toteuma oli 22,88 %, joten kasvua oli 1,6 %-yksikköä.

5 Malmin lentokenttäalueen asemakaavoituksen käynnistäminen: Falkullanpuiston asemakaava, lentokenttärakennuksen ja hangaarin suojelukaava sekä Malmin raitiotie- ja liikenneyhteydet Kivikon ja Tattariharjun välillä.

Tavoite toteutui. Hankkeet käynnistyivät osallistumis- ja arviointisuunnitelmilla, jotka olivat kaupunkisuunnittelulautakunnassa seuraavasti: Tattarisilta 10/2016, Falkullan tila 12/2016 ja lentoaseman rakennukset 12/2016.

Muut toiminnalliset tavoitteet

- **Laaditaan yleiskaavan toteuttamishjelmaluonnos yhdessä kaupunginkanslian, kiinteistöviraston ja rakennusviraston kanssa.**
Tavoite toteutui, toteuttamishjelmaluonnos oli kaupunkisuunnittelulautakunnassa 11/2016.
- **Turvataan yritysten toimintaedellytykset ja elinkeinoelämän toimivuus laatimalla riittävästi ja oikea-aikaisesti toimitilakaavoja kaupunkirakenteen ja saavutettavuuden kannalta hyvillä paikoilla.**
Tavoite toteutui. Toimitilaa kaavoitettiin 152 456 k-m². Kerrosalasta 76 % sijoittuu olemassa olevalle tai jo investointipäätöksen saaneelle raidevyöhykkeelle.
- **Keskusta-alueiden kävely-ympäristön toiminnallinen ja kaupunkikuvallinen laatu paranee. Vuonna 2016 kehitetään seurantamenetelmä laadun mittaamiseksi.**
Tavoite toteutui. Seurantamenetelmä laadun mittaamiseksi valmistui.
- **Jalankulku-, pyöräily-, ja joukkoliikennematkojen yhteenlaskettu osuus kaikista matkoista kasvaa verrattuna vuoden 2014 tasoon.**
Tavoite toteutui. Toteuma oli 77,43 %, joten kasvua oli 0,41 %.
- **Liikenneonnettomuuksissa loukkaantuneiden ja kuolleiden kokonaismäärän vähenemistrendi on vähintään 2 % vuodessa.**
Tavoite toteutui. Toteutunut vähennys oli 6,7 %.
- **Yhteistyössä muiden hallintokuntien kanssa tuetaan toimia, jotka edistävät pyöräilyä. Tavoitteena on pyöräilyn lisääminen ja turvallisuuden edistäminen.**
Tavoite toteutui. Vuonna 2016 toteutettiin näyttely Laiturilla ja pyöräilyn tavoitteisiin liittyvä koulutus.

Kaupunkisuunnittelulautakunta

Kaupunkisuunnittelulautakunta kokoontui kertomusvuonna pääsääntöisesti kerran viikossa tiistaisin, yhteensä 40 kertaa. Lautakunta teki päätöksiä yhteensä 459 kpl. Yleissuunnittelun osalta merkittävimmät lautakunta-asiat olivat Helsingin uuden yleiskaavan ehdotuksen ja sen toteutusohjelman luonnoksen käsittely. Lautakunta käsitteli osayleiskaavoituksen osalta Hernesaaren ja Vartiosaaren osayleiskaavoja.

Lautakunnassa käsiteltiin liikennesuunnitteluasioita 66 kpl, jotka koskivat mm. liikenne-, hanke- ja yleissuunnitelmia, lausuntoja kaupunginhallitukselle sekä erilaisia liikennesuunnittelun ohjeita ja periaatteita.

Asemakaavoituksen osalta lautakunta käsitteli 66 eri vaiheessa olevaa asemakaava-asiaa sekä mm. asemakaavoitusta koskevia suunnitteluperiaatteita (9 kpl), poikkeamisasiota (21 kpl), rakennuskieltoja (17 kpl) ja lausuntoja kaupunginhallitukselle (20 kpl).

Tilastot ja tunnusluvut

Suoritetavoitteet	Toteuma
Kaupunkisuunnittelun menot, euroa / asukas	40 euroa
Kaupunkisuunnittelun menot, euroa / kaavoitettu kokonaiskerrosala, k-m2	22 euroa
Kaavoituksen mahdollistamat asunnot, kpl	8 100 asuntoa
Kaavoitettu kokonaiskerrosala, 1 000 k-m2	1 276 k-m2
Joukkoliikenne-etuudet sisältävien tulosuuntien määrä liikennevaloliittymissä, kpl	16 kpl

Strategisten tavoitteiden toteutuminen 2013–2016

Viraston tulokortissa seurataan kaupungin strategiaohjelman tavoitteiden toteutumista. Seuraavassa kooste merkittävimmistä strategiaan toteuttavista hankkeista.

Asemakaavoitus

Asemakaavoja valmisteltiin valtuustokaudella määrälliset tavoitteet ylittäen, suurimpina Kalasataman Verkkosaaren kaava. Esikaupunkien vetovoimaa ja keskustojen elinvoimaa vahvistettiin mm. Puusepänkadun kortteleiden ja Kontulan keskuksen kaavoilla. Kantakaupunkiin ja esikaupunkien alueille tehtiin useita toiminnallista eheyttä vahvistavia täydennysrakentamiskaavoja, esimerkkeinä Tuulimyllyntie ja Yläkiventie Myllypurossa, Prinsessantie Roihuvuoressa, Käpylän posti, Töölönkatu 28, Pasilan konepajan toimitilakortteli sekä toimitilan ja asumisen yhdistävä hybridikortteli.

Kehittämisen- ja kokeilu ympäristöjä sekä kestävän kaupungin kehittymistä on mahdollistettu ennen kaikkea Kuninkaantammen kaavojen energiatehokkuuden, uusiutuvan energian ja puurakentamisen määräyksillä. Malmin kaavarunkoon kirjattiin paikalliseen, uusiutuvaan energiantuotantoon varautuminen tulevaisuuden asemakaavoissa. Strateginen tavoite keskustan kehittämisestä toimijoiden kanssa toteutui Amos Andersonin taidemuseon, Marski-hotellin laajennuksen, Sokos Asema-aukion sekä Katajanokan maanalaisen pysäköintilaitoksen kaavoissa. Herttoniemen Puusepänkadun korttelit ja Munkkiniemen Lapinmäentie 1 olivat suurimmat kaavat, joissa käyttötarkoitus muutettiin asumiseen.

Helsingin merellisten alueiden kehittämiseksi on aloitettu yleissuunnitelman laatiminen. Teollisuuskadun akselin kehittäminen aloitettiin kokonaistarkastelulla. Osallisuuden vahvistamiseksi pilotoitiin alueellista vuorovaikutusta Raide-Jokerin vaikutusalueella. Useissa kaavahankkeissa otettiin käyttöön uutiskirje. Osaamista maahanmuuttajien kohtaamisessa on kehitetty Meri-Rastilan kaavatöihin liittyneessä etnografisessa tutkimuksessa. Sujuvia ja integroituja palveluita on kehitetty täydennysrakentamisen prosessin palvelumuotoilutyössä.

Yleiskaavoitus

Helsingin uudessa yleiskaavassa on huomioitu strategiakaudelle asetetut tavoitteet. Yleiskaavan tärkeimpänä tehtävänä on mahdollistaa kaupunkilaisille hyvän kaupunkielämän puitteet ja yrittämiselle vahva perusta tiivistyvän, kestävän, joukkoliikenteeseen tukeutuvan kaupunkirakentamisen keinoin.

Hyvään kaupunkielämään liittyy riittävä asuntotuotanto, palvelujen saatavuus, palvelujen ja työpaikkojen saavutettavuus sekä viihtyisä ja turvallinen kaupunkiympäristö ja riittävät virkistysalueet. Uusi yleiskaava mahdollistaa, että Helsingissä voi vuonna 2050 asua 860 000 asukasta.

Liikenne ja maankäyttö on sovitettu entistä tiiviimmin toisiinsa. Tässä seudullisella liikennejärjestelmällä, erityisesti raideliikenneverkostolla on suuri rooli. Yleiskaavassa on varmistettu hyvä joukkoliikennesaavutettavuus kaikkialle. Kävely ja pyöräily priorisoidaan kulkumuodoista ennen muita. Tämä tarkoittaa keskustamaista kaupunkirakennetta myös esikaupunkikeskuksissa.

Kaupunkirakennemalli on verkostokaupunki. Urbanit keskustat on nivottu toisiinsa tehokkaiden raideyhteyksien avulla. Laajentunut kantakaupunki on seudun pääkeskus. Kehä I:n sisäpuolella moottoriväylät voidaan muuttaa urbaaniksi kaupunkitilaksi, kaupunkibulevardeiksi ja laajentunut kantakaupunki toimii tehokkaan raideliikenteen varassa. Raideliikenneverkostoa tulevat täydentämään kaupunkibulevardeja pitkin liikennöivät pikaraitiotiet.

Yleiskaavassa virkistys- ja viheralueet on nivottu yhteen verkostoksi. Rungon muodostavat seudulle jatkuvat vihersormet ja muut laajemmat viheralueet sekä poikittaiset viheryhteydet. Meri ja merellinen virkistys on nostettu aiempaa voimakkaammin esiin omana teemanaan ja huolehdittu sen saavutettavuudesta. Yleiskaavan mukaan kaupunkiympäristöä suunnitellaan ottaen huomioon kulttuuriympäristön arvot. Kulttuuriympäristö on osa kaupungin identiteettiä ja sen ominaispiirteiden vaaliminen on osa muutostilassa olevan kaupungin kehittymistä.

Yritysalueiden ja toimitilan säilyminen ja lisärakentamismahdollisuuksien turvaaminen ovat yleiskaavan erittäin keskeisiä kysymyksiä.

Liikennesuunnittelu

Kaikki neljä valtuustostrategian 2013-2016 pääkohtaa hyvinvoiva helsinkiläinen, elinvoimainen ja toimiva Helsinki sekä tasapainoinen talous heijastuvat vahvasti liikennesuunnitteluosaston toimintaan. Osasto pyrkii edistämään kestävää ja turvallista liikkumista sekä parantamaan eri toimintojen saavutettavuutta ratkaisulla, jotka säästävät kaupunkitilaa, ympäristöä ja kustannuksia. Keskeisiä liikennesuunnitteluhankkeita ovat kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen houkuttelevuutta lisäävät suunnitelmat ja joukkoliikenteessä erityisesti raideliikennehankkeet.

Kuluneella valtuustokaudella liikennesuunnittelun periaatteita on linjattu valtuustostrategian mukaisiksi. Uudet linjanvedot on muotoiltu yleiskaavan lähtöaineistoksi laadittuun Liikkumisen kehittämisohjelmaan (LIKE) sekä mm.

pysäköintipolitiikkaan ja pyöräilyn edistämishjelmaan. Linjaukset näkyvät myös yleiskaavan pääkartalla, jossa on raideliikenteen ohella mukana myös pyöräliikenteen baanaverkko.

Liikennesuunnittelun prosesseja on kehitetty niin, että nekin osaltaan turvaavat strategisten tavoitteiden toteutumista. Suunnittelussa painotetaan aiempaa enemmän asukaslähtöisyyttä, osallistumista, taloudellisuutta, ekologisuutta ja vaikutusten arviointia myös yritysten kannalta.

Ympäristötavoitteet

Kaupunkisuunnittelun ympäristöohjelman tavoitteena on löytää ja osoittaa olennaiset ympäristökysymykset, joihin maankäytön ja liikenteen suunnittelulla voidaan vaikuttaa. Teemojen mukaan kaupunkisuunnitteluvirasto:

- vähentää autoriippuvuutta suunnittelemalla kävelyyn, pyöräilyyn ja joukkoliikenteeseen perustuvaa kaupunkirakennetta.
- ennakoi muuttuvia ilmasto-olosuhteita ja suunnittelee tulevaisuudessa menestyksekkäästi pärjäävää kaupunkia.
- luo edellytyksiä hiilineutraalin kaupunkirakenteen toteutumiselle.
- kehittää innovatiivisia ratkaisuja kasvavan kaupungin ympäristöterveyden varmistamiseksi.
- suunnittelee ja vahvistaa virkistys- ja kaupunkiluontoverkostoa, jonka rungon muodostaa vihersormijärjestelmä, sekä suunnittelee vihreää infrastruktuuria kokonaisuutena johon luonnontilaisten alueiden lisäksi kuuluvat rakennetut viheralueet, piha-alueet, viherkatot ja hulevesirakenteet.

Yleissuunnittelu – ympäristötavoitteiden toteutuminen

Yleissuunnitteluun liittyvät ympäristötavoitteet noudattavat kaupunkisuunnitteluviraston ympäristöohjelman tavoitteita ja toteutuvat tehdyn yleiskaavaratkaisun ja muun osastolla tehtävän suunnittelun kautta.

Yleiskaavaratkaisun keskeisenä ajatuksena koko suunnitteluprosessin ajan oli verkostokaupungin vahvistaminen. Ympäristönäkökulmasta tämä tarkoittaa ennen kaikkea uuden kaupunkirakenteen suuntaamista entistä vahvemmin raideliikennekäytäviin tukeutuvaksi. Yleiskaavaratkaisu on myös ensimmäinen askel kaupungin sisäisten moottoritiealueiden muuttamisessa kaupunkibulevardeiksi ja uusiksi kaupunginosiksi. Tehtyjen arviointien mukaan yleiskaavaratkaisu tulee merkittävällä tavalla muuttamaan kaupungin sisäisiä liikennevyöhykkeitä vähäpäästöisempään suuntaan. Lisäksi kaupunkibulevardien toteuttamisella on mahdollista vaikuttaa liikenteen päästöjen vähenemiseen myös seudullisella tasolla. Östersundomin yleiskaavatyössä on myös jo pitkään ollut tavoitteena monipuolinen raideliikenteeseen tukeutuva kaupunkirakenne ja sen yhteensovittaminen ympäristöarvojen kanssa. Lisäksi koko aluetta suunnitellaan energia- ja liikennejärjestelmiltään ilmastotavoitteet huomioivaksi.

Teknistaloudellisen toimiston monialainen työ on toteutuvan kaupunkiympäristön laadun kannalta hyvin merkityksellistä. Teknistaloudellisin selvityksin hallitaan ympäristöön kohdistuvia moninaisia ympäristöriskejä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi uusien rakentamisalueiden hulevesien hallinnan suunnittelua ja tiedon tuottamista esirakentamisolosuhteista. Toimiston toimialaan kuuluvat vahvasti myös ympäristöterveyskysymysten selvittäminen, esimerkiksi meluun ja pilaantuneisiin maa-massoihin liittyen. Lähiöprojektin laaja-alainen olemassa olevan kaupungin kehittäminen kytkeytyy ympäristötavoitteisiin monipuolisen kaupunkikehitystyön kautta, joka on avainasemassa toiminnoiltaan entistä paremmin ympäristötavoitteet huomioivassa kaupungissa.

Asemakaavoitus – ympäristötavoitteiden toteutuminen

Raide-Jokerin ja Pissararadan toteuttamisen mahdollistavien asemakaavojen valmistelu tarkoitti isoa harppausta kohti joukkoliikenteeseen perustuvaa raideliikenteen verkostokaupunkia. Kruunusiltojen hankepäätös sinetöi Kruunuvuorenrannan rakentamisen osaksi raideliikenteen kaupunkia. Malmin lentokentän alueen joukkoliikennetarkaisu perustuu poikittaiseen Raide-Jokeri 2 - yhteyteen ja kantakaupungista Viikin kautta lentokentän alueen läpi pohjoiseen kulkevaan pikaraitiotiehen.

Kruunuvuoren asemakaavassa on huomioitu meriveden pinnannousu tasauksessa, vaativa meri-ilmasto materiaalmääräyksillä, miellyttävän pienilmasto korttelirakenteella ja puuistutuksilla sekä hulevesien käsittely luonnonsuojelualueen vieressä. Kuninkaantammen kaavoissa säilytetään merkittäviä puustoalueita, määrätään uusien puiden istuttaminen tonteille ja kaduille, ohjataan hulevesien viivyttämisen mitoitus ja ratkaisuiden toteuttamisjärjestystä, määrätään viherkattoja pihakansiin, autotalleihin ja talousrakennuksiin.

Kuninkaantammen asemakaavoissa edellytetään korkeaa energiatehokkuutta sekä uusiutuvan energian hyödyntämistä ja sen tuottamiseen tarkoitettujen laitteiden integroimista arkkitehtuuriin. Kaavamääräyksillä hillitään myös rakentamisaikaisia hiilipäästöjä: rakentamisesta syntyvää louhekiveä tulee käyttää tonteilla. Kivikon urheilukeskuksen kaava edellyttää että hallirakennusten kattomuodon tulee soveltua aurinkopaneeleille. Verkkosaaren pohjoisosassa edellytetään aurinkopaneelien rakentamista, energiatehokasta jäähdytysjärjestelmää sekä viherkattojen rakentamista. Pohjola-talon asemakaavassa liikennemelulle alttiina oleville parvekkeille kehitettiin hankkeen puolesta erikoissuunniteltu parvekeratkaisu, jossa melua pystytään vaimentamaan huomattavasti normaalia parvekeratkaisua enemmän.

Helsingin viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma (VISTRA II) linjasi, että tiivistyvän kaupungin viheralueita, muita julkisia ulkotiloja sekä rantoja ja saaristoa kehitetään verkostomaisena kokonaisuutena, joka palvelee virkistäytymistä monipuolisesti kaikissa kaupungin osissa. Verkoston yhteen kytkeytyneisyyttä ja vetovoimaisuutta parannetaan entisestään kaupungin identiteettitekijöinä, lähtökohtina alueiden ominaispiirteet ja moninaiset kulttuuri- ja luonnonarvot, kuten viheralueilla sijaitsevat kulttuuriympäristöt ja luonnon monimuotoisuutta ylläpitävä metsäverkosto. Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi 8.11.2016 Helsingin viher- ja virkistysverkoston periaatteet suunnitelman pohjalta. Kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti liikunta lisääntyy sekä hyvinvointi ja terveys paranevat kun viher- ja virkistysverkosto on kattava ja toimiva. Vartiosaaren osayleiskaavaan kirjattiin kaavamääräys viherkerroin-työkulun käyttämisestä alueen asemakaavoituksessa.

Liikennesuunnittelu – ympäristötavoitteiden toteutuminen

Kävelykeskustan laajentamisen tavoitteena on turvata keskustan kaupallinen menestys, luoda paremmat puitteet tapahtumille ja vilkkaalle kaupunkielämälle sekä parantaa jalankulun turvallisuutta ja sujuvuutta. Kävelykeskustan kehittämiseksi on hahmoteltu ratkaisumalleja, joiden lähtökohtana on järjestää lisää tilaa jalankulkijoille siellä, missä tarve tai jalankulun kasvupotentiaali on suurinta.

Uusi raitiotieyhteys sekä olemassa olevan raitiotieyhteyden parantaminen ja täydentäminen ovat pyöräliikenteen järjestelyjen lisäksi ympäristötavoitteiden mukaisia liikennehankkeita ja näiden suunnitelmien laatimisella on edistetty kestäviin liikkumismuotoihin perustuvaa liikennejärjestelmää. Raide-Jokerin ja Kruunusiltojen raitiotiesuunnitelmien lisäksi myös Tyynenmerenkadulle on laadittu edellä mainittujen tavoitteiden mukainen liikennesuunnitelma. Merkittävimpiä pyöräliikenteen yhteyksiä on suunniteltu Lapinmäentielle, Lohiapajanlahdelle, Verkkosaareen sekä Puusepänkadun ja Koskelan sairaalan alueille. Jätkäsaareen, Pasilaan, Kalasatamaan sekä Kruunuvuorenrantaan laaditut liikennesuunnitelmat tukeutuvat vahvasti alueelle suunniteltuun raitiotieverkostoon.

Strategisesti tärkeimmät suunnittelu- hankkeet 2016

Asemakaavoitus – asuntokaavoitus, toimitila, viheralueet

Vuoden 2016 aikana valmisteltiin 39 kaavaa hyväksymiskäsittelyyn lähteviksi. Näistä 18 oli yli 10 000 k-m² kaavoja, suurimpana Kalasataman Verkkosaaren pohjoisosan kaava. Suuren kerrosalan kaavoja valmisteltiin myös esimerkiksi Pukinmäkeen, Munkkiniemeen, Jätkäsaareen sekä Taka-Töölöön. Pienempiä kaavoja valmisteltiin 20 kappaletta esimerkiksi Pitäjänmäelle, Keski-Vuosaareen, Huopalahden asemalle ja Helsingin keskustan alueelle. Lisäksi valmistui Vartiosaaren osayleiskaava.

Jokaiseen kaavaan on kiinnitetty strategiaohjelman tavoitteita. Kaavojen tavoitteissa korostuivat täydennysrakentamisen edistäminen, AM-ohjelman asuntotuotanto-tavoitteen toteuttaminen, alueiden tunnistettavan identiteetin vahvistaminen ja Helsingin kehittäminen raideliikenteen verkostokaupunkina.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi lokakuussa 2016 **Vartiosaaren osayleiskaavan**, joka mahdollistaa uuden noin 6000 asukkaan saaristokaupunginosan rakentamisen raitiotieyhteyden varteen. Tavoitteena on tuoda Vartiosaaren kulttuurihistoriallisesti arvokas huvila-alue, monipuolinen luonto, vaihteleva maasto ja rannat osaksi merellistä Helsinkiä ja avata sen tarjoamat mahdollisuudet asumiseen, virkistykseen ja matkailuun kaikkien helsinkiläisten käyttöön. Kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä suosiva autoriippumaton Vartiosaari toteuttaa energiatehokkaan ja kestävästä kaupunkirakentamisen tavoitteita.

Koskelan sairaalan ja pesuloiden alue muutetaan 3 000 asukkaan asuinalueeksi rakennusten nykyisen käytön loppuessa. Uudella asemakaavalla pyritään tiivistämään kaupunkirakennetta ja kuitenkin säilyttämään arkkitehtonisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset sekä alueen puistomainen ydin, jonka ympärille uudet asuinkorttelit rakentuvat. Suojeltuihin vanhoihin rakennuksiin voidaan rakentaa asuntoja ja mm. suuri päiväkotit. Entiseen pesuloiden kortteliin voidaan rakentaa asuinkerrostalojen lisäksi muistisairaiden ryhmäkoteja ja vanhusten palveluja. Kaupunginvaltuusto hyväksyi asemakaavan ja asemakaavan muutoksen joulukuussa 2016 ja se tuli voimaan tammikuussa 2017.

Pasilan Pöllölaakson tarkistettu asemakaavan muutos hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa toukokuussa 2016. Hanke tukeutuu hyviin raideliikenneyhteyksiin, eli kehä- ja rantaradan asemaan Ilmalassa ja raitiovaunu 9:n jatkeeseen. Kaavamuutoksessa toimitilarakennusten korttelialueet on korvattu asuinkortteleilla noin tuhannelle asukkaalle. Hankkeessa on edistetty täydennysrakentamista kaupunginosassa, joka on muuttumassa osaksi kantakaupunkia. Suunnitelma sisältää myös erityisasumista, esimerkiksi opiskelija-asuntoja tai palveluasumista.

Roihupellon Stadin ammattiopiston kampuksen tontille suunnitellaan tiloja noin kahta tuhatta tekniikan ja liikenteen alan ammatillisen perustutkinnon koulutuspaikkaa varten. Toimitilakaava tukee kaupungin strategiaohjelman tavoitetta nuorten koulutuksen ja Itä-Helsingin työpaikkojen lisäämisestä. Kampuksen sijainti Roihupellossa Raide-Jokerivöhykkeellä tekee opiskelupaikoista hyvin saavutettavia ja tiivistää kaupunkirakennetta nykyiseen yhdyskuntarakenteeseen tukeutuen. Vuoden 2016 aikana asemakaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä. Saatujen lausuntojen perusteella tehtyjen muutosten jälkeen kaava lähti hyväksymiskäsittelyyn ja tuli voimaan tammikuussa 2017.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi elokuussa 2016 **Kannelmäen ostoskeskuksen** alueelle kaavamuutoksen, joka mahdollistaa huonokuntoisen ostoskeskuksen vaihteellaisen muuttamisen asuntopainotteiseksi kaupunkikortteliksi. Monipuolisten palvelujen äärelle syntyy uusia asuntoja noin 650 asukkaalle. Kaava tukee kaupungin strategiaohjelman tavoitetta tehdä esikaupunkien keskustoista kaupunkikeskustoja. Uudisrakennuksiin sisältyvät liiketilat tukevat kaupallisten lähipalvelujen säilymistä alueella. Muutos toteutuu vaiheittain siten, että liikeyritykset voivat jatkaa toimintaansa rakentamisen aikana. Ensimmäinen purkuvaihe on käynnissä.

Suurimmat kaavahankkeet 2016 kartalla

Vuoden 2016 aikana muistutus- ja lausunnot -vaiheen ohittaneet kaavat, joissa asumiseen on osoitettu yli 10 000 k-m². Lisäksi merkittävästi toimitilaa sisältävät kaavat Roihupellon Stadin ammattiopiston kampus sekä Kivikon ampumarata ja liikuntapuiston koirahalli. Kartalla on mainittu myös Raide-Jokerin tekniset asemakaavat ja asemakaavamuutokset sekä Vistra II Viher- ja virkistysverkoston kehittämissuunnitelma.

Yleissuunnittelun strategisesti tärkeimmät suunnitteluhankkeet

Kaupunkisuunnitteluviraston yleissuunnitteluosaston tehtävänä on kaupungin yleispiirteinen ja pitkän aikavälin suunnittelu (yleiskaavatoimisto ja Östersundom - projekti) sekä kaavoituksen teknistaloudellinen suunnittelu (teknistaloudellinen toimisto) ja esikaupunkialueiden strateginen kehittäminen (lähiöprojekti).

Uusi yleiskaava viimeisteltiin kaupunginvaltuuston päätettäväksi

Helsingin uusi yleiskaava – Kaupunkikaava valmisteltiin päätöksentekoon vuoden 2016 aikana. Yleiskaavaehdotus oli nähtävillä vuoden alussa ja alkukeväästä 2016 kaavassa esitetyistä ratkaisuista saatiin kaupunkilaisilta ja muilta sidosryhmiltä sekä viranomaisilta runsaasti palautetta muistutusten ja lausuntojen muodossa. Muistutusten ja lausuntojen perusteella yleiskaavaan tehtiin muutoksia ja tarkistettu yleiskaavaehdotus vastineineen esiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnan päätettäväksi kesäkuussa 2016. Tämän jälkeen yleiskaavaehdotus eteni kaupunginhallituksen kautta kaupunginvaltuustoon, jossa asiasta päätettiin lokakuussa 2016. Valtuustopäätöksen myötä saatiin yleiskaavan tekemiseen keskittynyt viisi vuotta kestänyt työ päätökseen.

Vuoden 2016 aikana aloitettiin myös yleiskaavan toteuttamisohjelman laatiminen. Helsingin uuden yleiskaavan (Kaupunkikaavan) toteuttamisohjelmassa ohjelmoidaan yleiskaavan aluekokonaisuuksien suunnittelujärjestys ja ajoitetaan maankäytön jatkosuunnittelua. Tavoitteena on ohjelmassa esitettävien tavoitteiden ja toiminnan ohjauksen kautta kytkeä maankäytön yleispiirteinen suunnittelu kaupungin strategiavalmisteluun ja investointiohjelmaan sekä luoda kytkentä seututasoiseen maankäytön ja liikenteen suunnitteluun. Yleiskaavan toteuttamisohjelma tuottaa tietoa myös infran ja palvelujen suunnittelun tueksi ja asuntorakentamisen ohjelmointiin, erityisesti lähimmän 15 vuoden aikajaksolla. Toteuttamisohjelmaluonnos esiteltiin kaupunkisuunnittelulautakunnalle marraskuussa 2016.

Helsingin maankäytön yleissuunnittelun kautta vaikutettiin merkittäväällä panoksella myös kaupunkien väliseen seudulliseen maankäytön ja liikenteen suunnitteluun. Vuoden 2016 aikana laadittiin pääkaupunkiseudun yhteinen käsitys tulevaisuuden keskustaverkosta sekä tärkeimmistä liikenneyhteyksistä. Työn laatimista koordinoi ohjausryhmä, joka koostui pääkaupunkiseudun yleiskaava- ja liikennesuunnittelupäälliköistä. Työtä käytetään pääkaupunkiseudun syötteenä/puheenvuorona seudulla laadittaviin suunnitelmiin, kuten Uusimaa-kaavaan ja MAL 2019 -suunnitelmaan. Laadittava MAL 2019 -suunnitelma toimii pohjana myös seuraavalle seudulliselle maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimukselle, jonka Helsingin seudun kunnat solmivat valtion kanssa. MAL 2019 -suunnitelma korvaa aikaisemmat erilliset liikenteen (HLJ), maankäytön (MASU) ja asumisen (ASTRA) seudulliset suunnitelmat.

Östersundomin yleiskaavaehdotukseen suuria muutoksia

Östersundomiin suunnitellaan tulevaisuuden kaupunkia, jossa voi vuonna 2060 olla n. 80 000 uutta asukasta ja jopa 30 000 uutta työpaikkaa. Liikkumisessa suositetaan jalankulkua, pyöräilyä ja joukkoliikennettä, joka perustuu metroon ja siihen liittyvään bussilinjastoon. Rakentamisessa hyödynnetään kehittyvän teknologian tarjoamia ympäristöystävällisiä ratkaisuja, painopisteenä mm. aurinkoenergian hyödyntäminen. Alue tarjoaa smart & clean -alan toimijoille näyteikkunapaikan ja hyvin saavutettavan sijainnin. Meri, laajat viheralueet, luonnonsuojelualueet ja Sipoonkorven kansallispuisto tarjoavat luonnonläheisen ympäristön asumiseen ja työssäkäyntiin.

Yleiskaavaehdotus oli nähtävillä keväällä 2015. Natura-arvioinnissa ja Ely-keskuksen lausunnossa kaavaehdotuksella katsottiin olevan merkittävästi heikentäviä vaikutuksia tiettyihin luontoarvoihin. Kaavaratkaisua on sen jälkeen muokattu luonnonsuojelukysymysten ratkaisemiseksi, ensisijaisena tavoitteena hyvä, toteuttamiskelpoinen kokonaisuus, joka on myös Naturan kannalta hyväksyttävissä. Työ on edellyttänyt vaihtoehtoisten maankäyttöratkaisujen ja metrolinjausten suunnittelua ja vaikutusten arvioimista. Syksyllä 2016 valmistui yleiskaavaversio, joka perustuu maankäytön painopisteen ja metron siirtämiseen kauemmas herkeistä luontokohteista. Natura-arvioinnissa tätä vaihtoehtoa pidettiin hyväksyttävänä. Samalla kuitenkin osoittautui, että kyseinen metrolinjaus on maaperäolosuhteiden vuoksi huomattavan kallis verrattuna nähtävillä olleen kaavaehdotukseen metroon. Suunnittelutyö jatkuu, ja tavoitteena on edullisempi metroratkaisu ja kaavaehdotuksen asettaminen uudelleen nähtäville vuonna 2017.

Teknitaloudellisia suunnitelmia kaupunkisuunnittelun tueksi

Alueellisen teknisen yleissuunnittelun painopisteenä on ollut asuntorakentamisen edellytysten luominen. Tehtävään kuuluvat esimerkiksi kaavatalouslaskelmat, kunnallis-, rakenne- ja geotekniset yleissuunnitelmat, ympäristötekniset suunnitelmat, melu- ja ilmanlaatuselvitykset erikoiskohteisiin, maanalainen suunnittelu sekä palo- ja pelastussuunnitelmat kaikissa maankäyttösuunnitelmissa yleis- ja asemakaavatasolla. Vuonna 2016 kehitettiin laitos- ja maanalaisia pysäköintiratkaisuja, painopisteenä rakennetekninen yleissuunnittelu sekä teknisesti vaativat kohteet. Talouden merkitys ylipäättään kasvoi kaavoja ja suunnitelmia koskevassa päätöksenteossa ja kaavatalouslaskelmat tehtiinkin pääsääntöisesti kaikkiin asemakaavoihin.

Alueellisia painopistealueita teknitaloudellisessa suunnittelussa vuonna 2016 olivat käytännössä kaikki merkittävät projektialueet, joille tehtiin mittavaa selvitystyötä niin maaperän rakennettavuuteen, vesihuoltoon kuin pilaantuneisiin maamassoihin liittyen.

Malmin lentokentän alueen kaavarunkoon valmisteltiin ja tarkennettiin kunnallistekniset, geotekniset ja ympäristötekniset suunnitelmat ja vaikutusarviot. Suunnitelmien pohjalta arvioitiin kaavarungon taloudelliset vaikutukset. Uuden pohjatutkimustiedon pohjalta käynnistettiin esirakentamisen suunnittelu. Maaperää selvitettiin laajoin tutkimuksin, joiden pohjalta arvioitiin vaikutukset maankäyttöön ja kustannuksiin.

Monilla Helsingin merellisillä projektialueilla suunnittelu on jo pitkällä ja alueiden rakentuminenkin on suurelta osin käynnissä. Hernesaassa, Jätkäsaassa, Kalasatamassa ja Koivusaassa rakennettavuuden selvittäminen on tärkeä suunnittelun osa-alue, jonka tekemisessä teknistaloudellinen toimisto ollut hyvin merkittävässä roolissa.

Lähiöprojekti pyrkii eloisaan ja tasapainoiseen kaupunkiin

Lähiöprojektin toiminta perustuu kaupungin strategiaan, jonka tavoitteena on mm. kaupunginosien vahvistaminen monipuolisella täydennysrakentamisella ja kaupunkiympäristön uudistamisella. Lähiöprojektin vuosien 2016–2017 tavoitteina ovat aluekohtainen toiminta ja sosiaalisen syrjäytymisen ennaltaehkäisy. Näitä tukevia, poikkileikkaavia tavoitteita ovat positiivisen alueellisen maineen vahvistaminen, asukasyhteistyö sekä elinkeinojen edellytysten vahvistaminen.

Vuonna 2016 jatkettiin täydennysrakentamisen edistämistä yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston kanssa. Painopistealueita olivat Meri-Rastila sekä Malminkartano, jonne kaavasunnittelun yhteydessä toteutettiin mm. etnografinen tutkimus maahanmuuttajien asumisesta ja yrittäjyydestä. Kesällä toteutettiin julkisen tilan elävöittämiseen keskittynyt place-making projekti, joka tuki myös kaavatyöhön sisältyvää vuorovaikutusta. Vuonna 2016 jatkettiin myös asemanseutujen kehittämistä ja Pohjois-Haagan aseman osalta ideasuunnitelma eteni tarkempaan katu- ja toteutussuunnitteluun.

Kasvavan kaupungin liikenne hoidetaan tehokkaasti raiteilla

Liikennesuunnitteluosastolla laadittiin vuoden 2016 aikana 20 liikennesuunnitelmaa, joista suurin osa liittyi asemakaavoitukseen. Lisäksi valmisteltiin lausuntoja, yleissuunnitelmia sekä suunnitteluohjeita.

Helsinkiin rakennetaan Raide-Jokeri ja Kruunusillat

Vuonna 2016 päätettiin kahden pitkään valmistellun merkittävän joukkoliikennehankkeen, Raide-Jokerin ja Kruunusilltojen toteuttamisesta.

Raide-Jokeri on Helsingin Itäkeskuksen ja Espoon Keilaniemen välille rakennettava pikaraitiolinja. Se lisää poikittaisen joukkoliikenteen kuljetuskapasiteettia, luotettavuutta ja matkustusmukavuutta. Raide-Jokeri lisää myös mahdollisuuksia rakentaa runsaasti uusia asuntoja nopean raideyhteyden varteen. Helsingin ja Espoon valtuustot hyväksyivät Raide-Jokerin hankesuunnitelman kesäkuussa 2016. Raide-Jokerin toteuttamiseen liittyvät asemakaavamuutokset ja liikennesuunnitelmat hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa loppuvuodesta. Tämän hetkisen arvion mukaan radan rakentaminen voisi alkaa alkuvuonna 2019.

Raide-Jokerin pituus on noin 25 km, josta noin 16 km sijoittuu Helsingin alueelle ja 9 km Espooseen. Linjalle tulee kaikkiaan 33 pysäkkiä. Pikaraitiotien suunnittelu pääosin jo olemassa oleville kaduille on merkinnyt haastavaa ja mielenkiintoista

tehtävää, jossa tavoitteena on Raide-Jokerin sujuvan kulun ohella erityisesti liikenneturvallisuus. Liikennesuunnittelijat ovat hioneet Raide-Jokerin reitillä mm. kaistajärjestelyjä, liikennevalojärjestelyjä sekä risteysten, kadunylitysten ja pysäkkiympäristöjen yksityiskohtia.

Kruunusillat -hanke yhdistää raitiotieyhteydellä Laajasalon, Korkeasaaren ja Kalasataman osaksi kantakaupunkia. Samalla se luo uuden merellisen ja nopean reitin myös pyöräilijöille ja jalankulkijoille. Hankkeen näkyvimmat osat ovat kolme siltaa, joista Kruunuvuorensilta tulee olemaan Suomen pisin silta. Raitiotien yleissuunnitelma valmistui alkuvuodesta 2016 yhteistyössä rakennusviraston, HKL-liikelaitoksen ja Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän kanssa. Suunnitelma hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa maaliskuussa ja kaupunginhallituksessa toukokuussa yhdessä rakennusviraston valmisteleman Kruunusillat-hankesuunnitelman kanssa.

Kruunusillat-hankkeen toteuttamispäätös tehtiin kaupunginvaltuustossa elokuussa 2016. Tavoitteena on, että raitiotieyhteys Helsingin keskustasta Laajasaloon valmistuu vuonna 2026. Tähän tavoitteeseen perustuva jatkosuunnittelu käynnistyi ja jatkuu osana Kruunusillat -hanketta.

Nimistönsuunnittelu

Nimistötoimikunta kokoontui kertomusvuonna yksitoista kertaa ja valmisteli kaikkiaan 128 nimiesitystä. Lisäksi nimistötoimikunta antoi lausunnon yhdestä valtuustoaloitteesta ja yhdestätoista muusta aloitteesta tai esityksestä sekä lausui opetusvirastolle yhdistyvien koulujen nimistä viidellä eri alueella.

Asemakaava-arkkitehti toimi nimistötoimikunnan puheenjohtajana ja nimistönsuunnittelija sen sihteerinä ja esittelijänä. Nimiesitysten valmisteluun ja toimikunnan työhön osallistui useita kaupunkisuunnitteluviraston suunnittelijoita. Kaavanimistön tarkistuttaminen nimistönsuunnittelijalla ennen lautakuntakäsittelyä on osa kaavan valmistelua.

Nimistötoimikunnan käsittelemiä nimialoitteita ja muita nimi-ideoita talletettiin ns. nimipankkiin. Facta-kuntarekisterin nimistöosan aineiston tarkistuksia jatkettiin edelleen. Lisäksi aloitettiin koko kaupungin kattava kaavanimistön oikeinkirjoituksen laajamittainen tarkistus, joka on tarkoitus saada päätökseen vuoteen 2020 mennessä. Työtä koordinoimaan asetettiin nimistötoimikunnan alainen asiantuntijaryhmä.

Toiminnan kehittäminen ja kehittämishankkeet

Kaupunkisuunnitteluviraston toiminnan kehittäminen on viime vuosina panostanut kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttamiseen ja prosessien sujuvoittamiseen. Viraston kehittämistä koordinoi ryhmä, missä oli jäseniä kaikilta osastoilta sekä suunnittelu- että tukitehtävistä. Ryhmän tehtävänä oli koordinoida viraston strategisista tavoitteista johdettuja kehittämishankkeita, tehdä kokonaisarkkitehtuurimenetelmää tutuksi, koota toiminnan nykytilan kuvauksia yhteen ja tuoda tietoa muiden virastojen ja valtakunnallisten toimijoiden hankkeista ja ajankohtaisista asioista.

Ryhmä koosti viraston kehittämishankkeet ns. kehittämishankesalkkuun, joista merkittävimpiä hankkeita olivat kaavan sisällön kehittäminen, kantakaupungin uudelleenkaavoitus -menetelmän kehittäminen, projektityön ja ajanhallinnan kehittäminen sekä hankehallintajärjestelmän kehittäminen.

Viraston kehittämishankkeista keskeisenä on ollut myös asiakaspalvelun parantaminen. Asiakaspalvelustrategian pohjalta valmisteltiin vuosina 2014 ja 2015 viraston asiakastutkimusarkkitehtuuri ja mittaristo, jonka pohjalta 2016 ryhdyttiin toteuttamaan asiakaspalvelun parantamista mittariston pohjalta (strateginen palvelututkimus, mystery shopping, asiakaspalautekanavan vastaamisen kehittäminen, itsearviointi).

Virastossa on viimeisen kolmen vuoden aikana panostettu laadun kehittämiseen. Vuonna 2016 osallistuttiin kaupunginjohtajan laatupalkintokilpailuun, missä virasto saavutti toisen sijan. Lisäksi Laatukeskus myönsi virastolle neljän tähden sertifikaatin "Recognised for Excellence". Perusteluissa viraston vahvuuksiksi katsottiin tavoitehakuinen johtaminen ja strategian käytäntöön vienti, vahva prosessien ja toimintatapojen kehittäminen, ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö sekä monipuolinen kumppanuusyhteistyö.

Johtamisuudistus

Kaupunginvaltuusto teki 16.3.2016 periaatepäätöksen johtamisjärjestelmän uudistamisesta, 22.6.2016 päätöksen kaupungin hallintosäännön johtamisjärjestelmää koskevista osista ja 16.11.2016 hallintosäännön kokonaisuudesta.

Kaupunginjohtaja asetti 23.6.2016 johtamisjärjestelmän uudistamisen syksyn 2016 valmisteluvaiheen työryhmät. Uudistusta valmisteltiin työryhmätyöskentelyyn perustuvana projektimaisena organisaationa niin, että valmistelu tapahtui olemassa olevilla henkilöstöresursseilla suuntaamalla asiantuntijoiden ja johdon työpanosta uudistuksen valmisteluun.

Tuleva toimiala nimettiin kaupunkiympäristön toimialaksi. Toimialalle kuuluvien virastojen väliset työryhmät työstivät organisaatiorakennetta syksyllä 2016. Toimialaryhmä toimi uudistuksen ohjausryhmänä ja alatyöryhmät keskittyivät toimialan palvelukokonaisuuksien ja palveluiden rakentamiseen.

Kaupunkiympäristön toimialalla on jatkossa kolme palvelukokonaisuutta: maankäyttö ja kaupunkirakenne, rakennukset ja yleiset alueet sekä palvelut ja luvat. Lisäksi toimialalla toimii keskitetyt hallinto- ja tukipalvelut. Johtamisen jaosto hyväksyi palvelukokonaisuudet 17.10.2016 ja palvelukokonaisuuksia seuraavan tason eli palvelut 14.11.2016.

Kaupunginvaltuusto valitsi 14.12.2016 kaupunkiympäristön toimialajohtajaksi kaupunkisuunnitteluviraston virastopäällikkö Mikko Ahon.

Uudistus tulee voimaan seuraavan valtuustokauden alusta 1.6.2017.

Viestintä ja vuorovaikutus

Kaupunkisuunnitteluvirasto viestii toiminnastaan aktiivisesti. Vuoden 2016 aikana viestinnästä voi nostaa esille esimerkiksi aktiivisen viestinnän sosiaalisessa mediassa. Kaupunkisuunnitteluvirasto ylläpitää Helsinki Suunnittelee- nimen alla tilejä Facebookissa, Twitterissä, You Tubessa sekä LinkedIn-palvelussa. Lisäksi virasto aloitti vuoden 2016 alkupuolella livevideolähetykset Periscopessa. Viraston vastuulla olevien suunnitteluhankkeiden etenemistä voi seurata myös usein uutiskirjeiden avulla sekä tilaamalla Kaavavahti-palvelun. Virasto on myös julkaissut runsaasti erilaisia julkaisuja. Virasto julkaisi vuoden 2016 kuluessa viisi esitettä, viraston pääsarjassa ilmestyi yksi julkaisu, asemakaavaosaston selvityksessä kolme julkaisua, yleissuunnitteluosaston selvityksissä viisi julkaisua sekä liikennesuunnitteluosaston selvityksissä kahdeksan julkaisua.

Kaupunkisuunnitteluun liittyy laajasti vuorovaikutusta kaupunkilaisten ja muiden sidosryhmien kanssa. Kaupunkisuunnitteluvirasto järjesti runsaasti kaupunkilaisille suunnattuja tapahtumia vuoden mittaan. Merkittävistä hankkeista, esimerkiksi Laajasalon suunnittelusta, Koivusaaresta, Ilmalan asemanseudusta, Linnanmäen asemakaavasta, Vuosaaren keskustasta, Meri-Rastilan kaupunkiuudistuksesta, Hakaniemenrannan ja Sörnäistenrannan tulevaisuudesta sekä Kulosaaren ostoskeskuksen alueen suunnittelusta pidettiin yleisötilaisuudet. Syyskuussa pidettiin Liikenneilta Laiturilla. Kyseessä oli laaja katsaus liikennesuunnittelun ajankohtaisiin teemoihin.

Kaupunkisuunnitteluvirasto osallistu elokuussa järjestettyyn Flow Talks-tapahtumaan. Yli kolmesataa festivaalikävijää kokoontui 12. elokuuta suunnittelemaan tulevaisuuden kaupunkielämää, keskustelemaan ja kuuntelemaan keynote-puhujia Suvilahden Voimalaan. Yhden työpajan tavoitteena oli kehittää visio itäisen kantakaupungin ranta-alueelle, jonne on valmisteilla myös uusi asemakaava. Pienryhmissä pohdittiin, mitä alue on ja minkä puolesta se taistelee. Teemoina olivat myös palvelut, hyvä elämä ja kaupunginosa osana Helsinkiä.

Kaupunkilaisten näkemyksiä kartoitettiin myös useiden verkkokeskustelujen avulla Helsingin Kerro Kantasi palvelussa. Keskustelunaiheina olivat Marian sairaalan alueen suunnittelu, Meri-Rastilan kaavaluonnos, Karhunkaatajan alueen suunnittelu, Hakaniemenrannan ja Sörnäistenrannan suunnittelu sekä Läntisen Brahenkadun ja Helsinginkadun liikennesuunnitelmat.

Kaupunkisuunnitteluviraston viestintä ylläpitää näyttelytila ja infopiste Laiturin toimintaa Kampissa. Vuosi 2016 oli Laiturin yhdeksäs toimintavuosi. Vuosi oli asiakaspalvelun ja yleisötyön osalta poikkeuksellinen naapuritontin Amos Rex -rakennustyömaan takia. Laiturin Lasipalatsin puoleinen sisäänkäynti suljettiin ja työmaan meluhaittojen vuoksi yleisötilaisuuksien järjestämistä jouduttiin jonkin verran rajoittamaan. Siitä huolimatta Laiturin vuosi oli vilkas, kävijöitä vieraili yhteensä noin 41

000. Laiturilla järjestettiin kymmenen näyttelyä ja yhteensä 384 tapahtumaa, joista 80 oli avoimia yleisötilaisuuksia ja 119 opastettua ryhmää tai koulujen vierailua. Lisäksi Laiturilla hoidettiin viraston asiakaspalvelua ja esiteltiin nähtävillä olleita hankkeita, kuten Vartiosaaren ja Koivusaaren suunnitelmat.

Laiturin toiminnassa olivat esillä viraston strategian kannalta merkittävät hankkeet, kuten yleiskaava ja kaupunkibulevardit, pikaratikat sekä pyöräliikenteen kehittäminen. Laiturin vuoden avasi Ratikka-näyttely 14.1.–24.3.2016, jossa esiteltiin Raide-Jokerin ja Kruunusillat-hankkeen pikaraitiotiesuunnitelmia sekä niihin liittyvää täydennysrakentamista. Näyttelyssä oli esillä suurikokoinen pienoismalli sekä Kruunusilltojen virtuaalimalli, jotka herättivät yleisössä erityistä kiinnostusta. Näyttelyn yhteydessä järjestettiin infoiltoja sekä asemakaavahankkeiden asukastilaisuuksia. Yhteensä Ratikka-näyttely keräsi noin 8 600 kävijää.

Laiturin kesänäyttelynä pidettiin Metropolia ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa yhteistyössä suunniteltu näyttely Pyöräliikenne Helsingissä 14.4.–31.10.2016. Näyttely oli ajankohtainen keväällä julkaistun uuden pyöräliikenteen suunnitteluohjeen myötä. Lisäksi näyttelyä vilkastutti kaupunkipyörien lanseeraaminen samana kesänä. Pyöräliikennenäyttelyssä annettiin kuuluvuutta myös kaupungin asukkaiden äänelle, sillä Urban Helsinki -aktivistiryhmä toteutti näyttelyyn oman tutkielmansa Rautatieaseman edustan kehittämismahdollisuuksista. Näyttelyn yhteydessä järjestettiin koulutusta pyöräliikenteen suunnittelijoille. Lisäksi Laiturille räätälöitiin pyöräilyyn liittyvää ohjelmaa kuten Pyörällä kouluun -päivä sekä InstaCycle - opastettuja pyöräretkiä. Kevään ja kesän aikana näyttelyssä vieraili 22 650 kävijää.

Laiturin syksyissä esillä olivat Kalasataman taidekilpailu 5.–22.10.2016 sekä Paperitiikerit – toteutumattomia puistosuunnitelmia 28.10.–26.11.2016. Lisäksi pienessä näyttelytilassa esiteltiin Helsinki Design Weekiin liittyneitä Liikkuvan arjen design -opiskelijatöitä Metropolia ammattikorkeakoulusta, Töölönlahden saunojen ideointia Aalto-yliopistosta, Lähiöprojektin Hoodit esillä Laiturilla -näyttely sekä poikkitieteellisen Suunniteltu ja koettu kaupunki -kurssin tutkielmia Hakaniemen alueesta. Joulukuussa Laiturilla avattiin vielä Katolla-näyttely 8.12.2016–11.3.2017, joka kokoaa yhteen kaupungin valtavan kattopinta-alan potentiaalisia mahdollisuuksia lisärakentamisen, kaupunkivihreän ja aurinkoenergian hyödyntämisessä.

Laiturin asiakaspalvelussa panostettiin yhden luukun periaatteeseen. Kaupunkisuunnitteluviraston asiakaspuhelut ja asemakaavojen poikkeamislupiin liittyvät nähtävillä olot siirrettiin Kansakoulukadun kaavaesittelystä Laiturille. Asiakaspalvelun laatua seurattiin Mysteryshopping -tutkimuksella sekä henkilökunnan itsearvioinnilla. Palautteessaan asiakkaat antavat Laiturin asiakaspalvelulle kiittävät lukemat, 90 prosenttia vastaajista kokee että saatu palvelu oli ystävällistä ja palvelualtista.

Vierailijaryhmiä tutustumassa helsinkiläiseen kaupunkisuunnitteluun

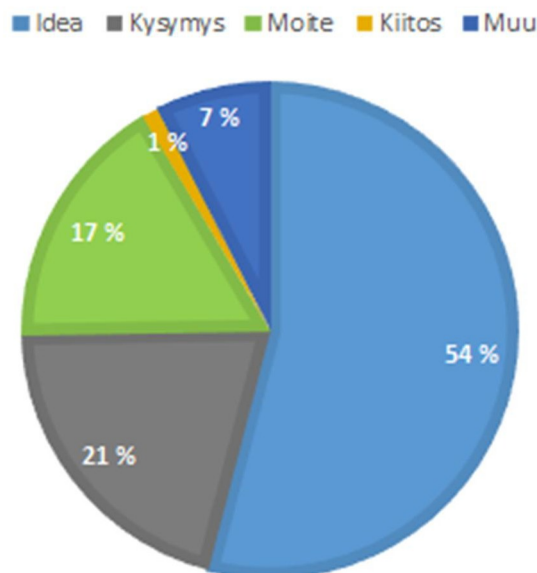
Helsingin kaupunkisuunnittelu kiinnostaa laajasti niin kotimaassa kuin muualla maailmassa. Kaupunkisuunnitteluvirastossa vierailee vuosittain kymmeniä ryhmiä eri puolilta maailmaa. Vuosi 2016 oli vilkas vierailuvuosi. Kaupunkisuunnitteluvirastossa järjestettiin räätälöity virastotasoinen esittely 31 ulkomaiselle ja kymmenelle kotimaiselle vierailijaryhmälle. Lisäksi viraston eri projektit ottivat vastaan vierailijaryhmiä ja Laiturilla palveltiin kymmeniä ryhmiä.

Lukumääräisesti eniten vierailijaryhmiä saapui Saksasta, Ranskasta, Venäjältä, Hollannista, Ruotsista, Norjasta ja Islannista. Muutamia ryhmiä saapui myös Etelä-Koreasta, Kiinasta ja Singaporesta sekä Uruguaysta, Brasiliasta ja Argentiinasta.

Kansainvälisiä ryhmiä Helsingissä kiinnostavat suuret projektialueet kuten Jätkäsaari ja Kalasatama. Myös Arabianranta ja Eko-Viikki ovat kansainvälisesti kiinnostavia kaupunkirakentamisen kohteita Helsingissä.

Asiakaspalaute

Kaupunkisuunnitteluvirastolle lähetettiin vuonna 2016 yhteensä 2516 palautetta koko kaupungin palautekanavan kautta. Asemakaavoituksen osuus tästä oli 201 kpl, yleissuunnittelun 48 kpl, asiakaspalvelun 67 kpl ja liikennesuunnittelun 1731 kpl. Liikennesuunnitteluosastolle saapuu siis ylivoimaisesti suurin osa koko viraston palautteista, lähes 70 %.

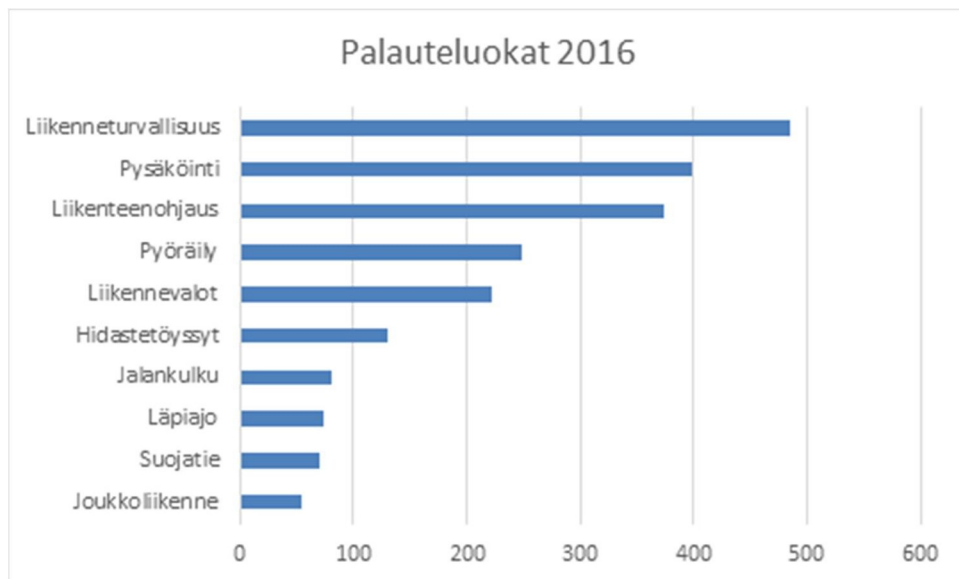
Kaupunkisuunnitteluvirastoon tullut palaute tyypeittäin vuonna 2016.

Liikennesuunnitteluosaston palautemäärät ovat lisäksi olleet viime vuosina tasaisessa kasvussa, mikä johtuu kaupungin sähköisen palautelomakkeen kasvaneesta käytöstä. Suuri palautemäärä on osoittautunut osastolle huomattavaksi haasteeksi, jota varten pyrittiin kehittämään tehokas toimintamalli.

Uuden toimintamallin myötä tavoitteena oli siirtää palautekuormaa suunnittelijoilta palautekäsittelijöille. Uudessa prosessissa palautekäsittelijät pyrkivät vastaamaan mahdollisimman itsenäisesti palautteisiin ja siirtävät ne eteenpäin suunnittelijoille vain vaikeissa tapauksissa. Liikennesuunnittelun palautteiden käsittelyajat lyhentyivät vuoden aikana merkittävästi. Vuoden alussa vastausaika oli noin 30 vuorokautta, kun joulukuussa vastausaika oli jo alle kymmenen vuorokautta.

Liikennesuunnitteluun eniten palautetta tuli liikenneturvallisuuteen ja pysäköintiin liittyen.

Liikennesuunnitteluun tulleet palautteet luokittain vuonna 2016.

Raportin nimi

Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston toimintakertomus 2016
Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu
2017:1

Julkaisija

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto

Teksti

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

Visuaalinen ilme

Kokoro & Moi

Taitto

Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

Kuvat

Kansi ja esipuhe: Roni Rekoma

Ilmakuvasovitus Koskelan sairaala-alueesta s. 15: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

Kartta s. 17: Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto

Kruunusillat-havainnekuva s. 21: Helsingin kaupunki, WSP, Knight Architects

Julkaisunumero

ISSN 0787-9024

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto

Käyntiosoite
Kansakoulukatu 3
Postiosoite
PL 2100
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte 09 310 1673
www.hel.fi/ksv